

Správa o činnosti Nadácie Milana Rastislava Štefánika v roku 2014

V roku 2014 sa činnosť Nadácie M.R. Štefánika orientovala predovšetkým na aktivity, ktoré boli výrazne ovplyvnené blížiacimi sa výročiami, od vypuknutia I. svetovej vojny, cez vznik prvej Československej republiky, až po návrat posledných legionárov do vlasti – to je obdobie rokov 1914 až 1920. Tieto aktivity vyplývajú jednak z dlhodobého plánu činnosti (Zásobník aktivít), ale v uvedenom období aj z Memoranda a dobre sa rozvíjajúcou spoluprácou s Čs. obcou legionárskou. Mnohé aktivity sa prenášajú z predošlých období, no zostávajú stále aktuálne a závisia od získaných finančných prostriedkov. Ich získavanie v roku 2014 bolo opäť veľmi slabé a požadované granty z jednotlivých ministerstiev, až na grant pre rekonštrukciu vozňa do Léiovaku od Ministerstva obrany SR, boli zamietnuté.

V januári zavítal do Bratislavy Jan Hamáč, predseda poslaneckej snemovne Českej republiky, ktorý položil veniec k pamätníku M. R. Štefánika v Bratislave. Zástupcovia nadácie boli prítomní a diskutovali s členmi delegácie. Tomuto aktu predchádzalo stretnutie na Veľvyslanectve Českej republiky v Bratislave, pri ktorom novú veľvyslankyňu Líviu Klausovú zástupcovia nadácie oboznámili s činnosťou nadácie a najmä so spoluprácou s českými partnermi z Čs. obce legionárskej.

Pre Nadáciu M.R. Štefánika je významnou každoročnou akciou kladenie vencov vždy 4. mája pri pripomenutí si M. R. Štefánika na výročie jeho tragickej smrti, ktoré sa koná pod záštitou a v spolupráci s Ministerstvom obrany SR. Týmto si uctieame pamiatku, tejto mimoriadnej významnej osobnosti Slovenského národa. Zástupca nadácie, čestný predseda prof. Fúška a správca nadácie Ing. Šesták sa zúčastnili aj na spomienke v Košariskách a na Bradle, ako aj spomienky v Ivanke pri Dunaji.

S rokom 2018 si pripomenieme výročie 100 rokov historického medzníka v našich dejinách, vzniku Československej republiky v ktorej sa stal Slovenský národ po prvý krát v dejinách národom štátoformujúcim. Vznik Československej republiky je navždy spätý s osobnosťou Milana Rastislava Štefánika.

Túto významnú udalosť si chceme pripomenúť aj v zahraničí v Ruskej federácii, kde pôsobili československí dobrovoľníci, neskôr nazývaní ako Čs. légie, ktorých spoluvormcom a veliteľom bol generál M. R. Štefánik. Pripravujeme umiestnenie pamätnej tabule v Jekaterinburgu na budovu, pripomínajúcu jeho zásluhy a súčasne jeho pobyt v Jekaterinburgu počas inšpekčnej cesty v decembri 1918. Cez kolegov z Jekaterinburgu, ktorí sa pravidelne zúčastňujú na konferencii organizovanej Čs. obcou legionárskou v Prahe, sme poslali list starostovi Jekaterinburgu objasňujúci naše zámery.

Na konferencii ČsOL v novembri v Prahe predniesol zástupca nadácie PhDr. Vrábel prednášku na doteraz málo publikovanú tému „Irkutský výchovný tábor pre Slovákov“.

Vzhľadom k výmene veľvyslanca Francúzska v Bratislave sme nového veľvyslanca pána Didiera Lepionta požiadali o prijatie zástupcov Nadácie M. R. Štefánika. Na stretnutí sme hovorili o spolupráci a bližšie sme veľvyslanca zoznámili s našou činnosťou.

PhDr. Vrábel sa zúčastnil na ďalších dvoch medzinárodných konferenciách k dejinám čs. légii, v apríli 2014 v Banskej Bystrici s prednáškou „Účasť legionárov v SNP“ a v auguste 2014 v Banskej Bystrici s prednáškou „Nové pohľady ruskej historiografie na úlohu čs. légii v Rusku“.

V novembri 2014 sa konal v gymnáziu M. R. Štefánika v Novom Meste nad Váhom seminár o Ivanovi Markovičovi, ruskom legionárovi, na ktorom s príspevkom vystúpil PhDr. Vrábek. Z jeho bohatej osvetovej činnosti k čs. légii, prvej svetovej vojne, Viedenskej arbitráži a SNP, pri ktorej reprezentuje nadáciu treba spomenúť prednášky v Hradci Králové a Prahe pre Masarykovu spoločnosť (máj 2014), v Bratislave pre učiteľov stredných a základných škôl Bratislavského kraja (máj 2014), v Košiciach pre spolok Čechov v Košiciach (jún 2014), v Zlatých Moravciach pre učiteľov základných a stredných škôl (júl 2014) a pre Strednú priemyselnú školu v Hurbanove (október 2014). V júli 2014 sa nadácia prostredníctvom PhDr. Vrábla podieľala na organizácii III. ročníka Cykloprejazdu Košariská – Hodonín.

Predmetom viacerých stretnutí členov nadácie boli rokovania o realizácii cesty pracovne nazvanej „Od kolísky po hrob“, ktorá by spájala Košariská s Bradlom a sčasti kopírovala historickú cestu, ktorou sa uberal pohrebný sprievod s telom M. R. Štefánika k jeho uloženiu do hrobu na Bradle. Nadácia má silnú podporu v Košariskách a po jednaní na Trenčianskom samosprávnom kraji s predsedom Ing. Jaroslavom Baškom, tento prejavil záujem o projekt a je ochotný ho podporiť.

Rovnako v nadácii rezonuje potreba rozšírenia Múzea M. R. Štefánika na Košariskách o časť venovanú M. R. Štefánikovi a čs. légii. Toto sú dve aktivity, ktoré sa postupne zo strany nadácie pretláčajú a ktorých riešenie bude jednou z hlavných náplní činnosti v – roku 2015.

V roku 2014 sa začala realizovať idea putovnej výstavy „Roky bojov, obetí a nádejí (1914-1920)“, pozostávajúca zo šesťnástich prenosných panelov, na ktorej príprave sa autorsky podieľali PhDr. Bohumila Ferenčuhová, DrSc., prof. Ing. Ján Fúška, DrSc., PhDr. Samuel Jovankovič, PhDr. Miroslav Pekník, CSc., Ing. Pavel Šesták a PhDr. Ferdinand Vrábek. Výstava je určená pre stredné a základné školy. Jej ideovým zámerom je pripomenúť žiakom a študentom najvýznamnejšie historické udalosti : 100 rokov od prvej svetovej vojny, 100 rokov od vzniku a vystúpenia československých légii, - spoločného boja Slovákov a Čechov za slobodu, 100 rokov od vzniku Československej republiky, 100 rokov od tragického skonu M. R. Štefánika

Na realizáciu výstavy prispela ako reklamný partner Prvá stavebná sporiteľňa, a. s., o čo sa zaslúžil nový člen Správnej rady nadácie Ing. Schmidt.

Pri rokovaní s guvernérom Národnej banky Slovenska Jozefom Makúchom, ktorý je oboznámený a podporuje činnosť nadácie, nadácia podala námety pre emisný plán mincí NBS na roky 2018-2019 v súvislosti s nastávajúcimi významnými výročiami, ktoré sú úzko späté s našimi novodobými dejinami a osobnosťou Milana Rastislava Štefánika. Ide o zámer priblížiť prostredníctvom pamätných mincí v roku 2018 100 rokov od vzniku prvej Československej republiky ako spoločného štátu Čechov a Slovákov, v ktorom sa po prvý krát v dejinách stali Slováci národom štátotvorným a kde významným spolutvorcom spoločného štátu bol práve Milan Rastislav Štefánik, a v roku 2019 k pripomenutiu 100 rokov od tragického úmrtia Milana Rastislava Štefánika. Ako alternatívu sme dali do pozornosti príležitosť pre vydanie spoločnej Slovensko - Francúzske - Talianskej 2 eurovej pamätnej mince, pripomínajúcej pri tomto výročí nedocenené Štefánikove zásluhy pri vytváraní a uznaní Čs zahraničného vojska - Čs légii vo Francúzsku a Taliansku.

V zmysle podpísaného memoranda a účasti na projekte LEGIE 100 sme sa intenzívne pustili do budovania slovenského vozňa pre Legiovlak. Významne nám v tom pomohli členovia Klubu historickej techniky pri Rušňovom depe vo Zvolene,

ktorí po dohode s nadáciou začali intenzívne s rekonštrukciou vozňa v októbri 2014 tak aby tento mohol byť v rámci projektu „Slovenský vozeň pre Legiovlak“ tento zaradený do súpravy repliky legionárskej súpravy. Nadácia na túto aktivitu získal od Ministerstva obrany SR dotáciu vo výške 5000 Eur. Predstavenie zrekonštruovaného je plánované na máj 2015. Následne bude na hraničnom prechode odovzdaný do Českej republiky. Kompletný légiovlak bude od roku 2015 absolvovať jazdu po krajských mestách v Českej republike a v ďalších rokoch zavíta súprava Legiovlaku na Slovensko. Nadácia sa podieľala na vybavení dobovej dielenskej expozície vozňa a panelovej expozície, prezentujúcej účasť Slovákov v čs. légiách a význam M. R. Štefánika pri ich budovaní.

V roku 2014 sa podarilo s vo vlastnom náklade vydať publikáciu „Nezabudni sa obzrieť“, zachytávajúcu vznik, premeny a roky bohatej činnosti Nadácie Milana Rastislava Štefánika, ktorá vznikla v roku 2013 pri príležitosti jubilea 20 rokov činnosti nadácie.

Nadácia sa prostredníctvom člena správnej rady prof. Bahnu podieľa aj na dotvorení areálu Mohyly M. R. Štefánika v Ivanke pri Dunaji, ktorá bude prechádzať podstatnou rekonštrukciou.

Zástupcovia správnej rady sa v minulom roku zúčastnili mnohých ďalších podujatí, napr. v súčinnosti so Spoločnosťou M. R. Štefánika, na jej výročnej schôdzi, na jej výstave v Banskej Bystrici, na podpísaní memoranda medzi Slovenským národným múzeom, obce Košariska a Čs. obcou legionárskou o spolupráci na projekte LEGIE 100. Taktiež treba vyzdvihnúť veľmi úzku spoluprácu s obcou Košariská pri všetkých podujatiach organizovaných v rodnej obci M. R. Štefánika.

V roku 2014 nadácia organizovala „Okrúhly stôl“, kde boli prizvaní zástupcovia organizácií ktoré sa venujú v svojej činnosti osobnosti M. R. Štefánika. Cieľom bola snaha o koordináciu mnohých akcií, ktoré sa budú konať pri spomínaných významných výročiach. Aj vzhľadom na pripravované akcie sme v nadácii pripravili prehľad plánovaných spomienkových aktivít v rokoch 2014–2018 a tzv. „Zásobník projektov“, ktorý je živým dokumentom, usmerňujúcim činnosť nadácie.

Činnosť nadácie v roku 2014 bola bohatá a neobmedzovala sa iba na stretnutia správnej rady nadácie. Aktivita členov správnej rady najmä Ing. Šestáka, prof. Fusu, PhDr. Vrábela, Ing. Sadáka, prof. Bakoša a Ing. Schmidta sa prenášala do neformálnych pracovných stretnutí zameraných na riešenie aktuálnych problémov a na usmerňovanie činnosti.

Už z tohto predloženého prehľadu hlavných aktivít Nadácie M.R. Štefánika v roku 2014 vidieť, že činnosť nadácie je pomerne široká a dôstojne sleduje svoj hlavný cieľ – šírenie odkazu M. R. Štefánika. Je to činnosť, ktorá nielen pripomína túto mimoriadnu osobnosť a históriu spätú s jeho životom, no snaží sa aj o odhaľovanie nových faktov a súvislostí.

V Bratislave, 27. apríla 2014

Dr.h.c. prof. Ing. Dušan Bakoš, DrSc.
predseda správnej rady